

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

33. Quonam modo primus Parens Iustitiam originalem acceperit à Deo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Medi. 2. 2. q. 81. art. 5. dub. 2.

Jam iuniores nō verentur asserere, primam opinionem inanem esse, & friuolam, cum S. Thom. tradiderit fieri non potuisse, vt confirmati ede-
centur in lucem.

Sed est animaduertendum, confirmationem alicuius hominis in bono posse dupliciter contingere; vno modo ex vi certi doni, quod in homine inhæreat; & talis est confirmatio Beatorum spirituum in patria cælesti: nam vi & ratione visionis beata, amplius nullo modo in perpetuum peccare possunt: & hæc confirmatio ita est propria beatorum cæli incolarum, vt viatorum esse non possit: Et de hac intelligendus est S. Tho. negans fieri potuisse, vt confirmati nascerentur cum iustitia originali; quia viatores nequaquam beati erant procreandi. Atero potest confirmatio contingere ex peculiari ope & auxilio Dei, quo afficit alicui, facitq; ne vnquā erret, aut peccet: præcidit enim omnem peccandi ansam; depellit, ac remouet omnia malorum irritamenta; immitit cogitationem bonam, mouet & excitat voluntatis affectum ad bonum, nec tollit aut minuit liberam hominis potestatem agendi. Acque hæc confirmatio in bono potest esse viatorum; & de hac intelligenda est prima opinio, quæ cū fuerit Anselmi, immeritō sanè vt inanis, & friuola à iunioribus notatur. Et Gregor. lib. 4. Moralium, vt supra iam dixi. cap. 36. aliud quid simile insinuat his verbis: *Si parentem primum nulla peccati puredo corrumpet, nequaquam ex se filios gehennæ generaret: sed is, qui mori per redemptionem saluandi sunt, soli ab illo esse nascuntur. quod videtur Gregorius fumpsisse ex August. qui lib. 14. de ciuit. c. 10. ait. Permanente in Paradiso primi hominis felicitate, donec per illam benedictionem qua dictum est: crecite & multiplicamini, prædestinatorum sanctorum numerus completeretur. Nihilominus tamen mihi magis secunda opinio probatur, quam Augustinus videtur tenuisse; primo enim libro Retractionum. c. 13. ait: *esse enim istæ cognationes, atq; affinitates si nullus delinqueret, & nullus moreretur. & 11. 14. de ciuit. Dei. c. 10. inquit: Si nec illi primi parentes malum in posteros traierent, nec quisquam ex stirpe eorum iniquitatem committeret. Quibus locis videtur Augustinus tanquam verum ponere, eos potuisse delinquere.**

Nonò quæritur, An inter Deum, & primū hominem intercesserit pactum de iustitia originali, & gratia cōmunicanda cum posteris, si in ea ipse homo constitisset. Basso. 2. dist. 30. q. 1. art. 3. & Marfi. 2. q. 19. art. 2. ad finem, tradiderunt, ex pacto Dei, iustitiæ donum originalis redundaturum in posteros. Ambrosius Catharinus affirmat humilimodum pactum inter Deum, & hominē intercessisse. Sor. lib. 1. de nat. & gra. cap. 3. ait esse cōstitutum, quia id nec ex sacris literis, nec ex Patribus, nec ex Theologis colligi potest. Albertus Pighi. in opus. de pecc. origi. nis, non solum negat tale pactum fuisse, sed etiam esse potuisse inficiatur: Quoniam manifestè (inquit) pugnat cum ratione naturali. Quomodo enim potuit primus homo posteros nouum conceptos, & natos pacto, & lege obligare? Dicendum itaque existimo nullum pactum expressum intercessisse: ad hoc enim assueruimus, nec ratione, nec auctoritate, probabiliū Patrum, aut Theologorum testimonio compellimur, implicitum tamen & tacitum fuisse pactum videtur,

Genesi.

Cathar in opus de peccato origi. cap. 7. & in Gen. cap. 3.

quod nihil aliud fuit, nisi ipsa primi hominis institutio. Deus enim primum parentem iustitia originali exornauit, ita tamen vt voluerit eam iustitiam esse donum in totum genus humanum, in suo primo parente collatum: Et hanc institutionem nonnullis Theologorum pactum placuit appellare.

Decimò quæritur, An si primus patris primam contra perseuerantiam, & virtutem tentationem superasset, confirmandus esset postea in iustitia originali & gratia? Duæ sunt opiniones: Prima affirmat fore cōfirmandum: ita opinantur, Scot. 2. dist. 20. quæst. 1. Basso. 2. dist. 20. q. 1. art. 2. quod probabile esse aliquando tradidit S. Thomas. Secunda opinio negat, est quæ etiam S. Thom. 1. p. q. 100. 4. 2. ad 4. qui id alio in loco aperte negauit. Scotus intellexit de confirmatione in bono, quam supra iam dixi posse viatoribus conuenire. S. Thomas verò, de ea videtur intellexisse, quæ propria est eorum, qui sunt cælestem patriam consequuti: si de priori loquamur, probabile est, quod affirmauit Scotus: veruntamen ex scripturis, aut Patribus nihil certi elici potest: Idem aiunt Scotus, & Bassolis de posteris Adæ, eos nimirum fore tēctandos, qui si primam contra virtutem tentationem vincerent, eos tunc in bono confirmatum iri.

Cap. XXXIII

Quonam modo primus parentis iustitiam originale accepit à Deo.

Primo quæritur, An iustitia originalis fuerit in primum parentem collata ex meritis Christi Domini? Quidam nostra ætate mordicus tuentur: filium Dei, carnem humanam suscepturum fore, tametsi primus homo lapsus in peccatum non esset: quam sententiam si quis tenere voluerit, facile defendere potest, omnem gratiam, & iustitiam ab orbe terrarum condito esse tributam hominibus ex meritis Christi, ita vt ipso tanquam primo capite, & fonte omnes acceperint. Verum si quis Sancti Thomæ opinionem sequatur (quam ego probabiliorē existimo) filium Dei, nequaquam cum humana carne venturum, si primus homo minimè deliquisset, egrè aut vix tueri potest, iustitiæ originalis, & gratiæ donum concessum Adamo ante peccatum, ex meritis Christi fuisse. Atq; hoc censere Sor. lib. 1. de nat. & gratia. cap. 6. Gabr. 2. dist. 29. quæst. 1. art. 2. conclus. 2. Med. in part. 3. quæst. 1. art. 3. ad 4. & quæst. 24. art. 3. Immo idem ipsum arbitror fuisse opinatos Alexand. part. 2. quæst. 91. m. 2. artic. 1. §. 4. Bonavent. dist. 29. art. 3. quæst. 2. Aegid. 2. dist. 29. quæst. 1. artic. 2. dub. 7. Richard. 2. dist. 29. art. 2. quæst. 1. qui manifestè tradiderunt merita hominis primo instituti, non habuisse tantam efficacitatem, quantum habuerunt merita iustorum post lapsum Adæ, quia illa non erant ex Christi Domini meritis, ex quibus tamen hæc vim suam habuerunt. Et Auctor librorum Hypogosticon, librotersio, paulo post initium ait: *Quid opus erat Deo, si status integer naturæ humanæ permaneret, carnem nostram suscipere?*

Ambrosius de Incarnationis Domine sacramento cap. 6.

S. Tho. 2. 2. q. 100. 3. ad 1.

S. Tho. 2. 2. q. 1. art. 3.

ca. 6. Didisti igitur, quando sacrificium de nostro obulit. Nam que erat causa Incarnationis, nisi ut caro que peccata nerat per se redimeretur?

Phil. 2.

Augustinus libr. 1. de Peccatorum meritis & remissionibus: Quibus appareat Dominum nostrum Iesum Christum, non ob aliam causam in carne venisse, ac forma serui accepta factum obedientem usque ad mortem Crucis, nisi ut facta dispensatione misericordissime gratie, omnes quibus tanquam membrum in suo corpore constituitis, caput est, ad capeffendum regnum calorum uiuificaret, saluos faceret, liberaret, redimeret, illuminaret. Et cap. 27. eiusdem libri id concludit multis testimonijs in medium productis.

Idem Augustinus explanans Psalm. 68. eumque versiculum: Infixus sum in limbo profundi: Deus, inquit, fecit hominem, substantiam fecit, atque vitam maneret in eo, quod Deus fecit. Sed peruersitas eius fecit homo: venit filius Dei ad limbum profundi, & infusus est. Sermo. 8. de verbis Apostoli: Si homo non perisset, filius hominis non venisset: perierat homo, venit Deus homo. Et infra ait: Alia causa non fuit quare veniret in mundum, nisi peccatores saluos facere. Item sermone. 9. de verbis Apostoli: Nulla causa fuit veniendi Christo Domino, nisi peccatores saluos facere: tollere morbos, tollere vulnera, & nulla causa est medicinae.

1. Tim. 1.

Gen. 1.

Leo sermone tertio, de Pentecoste: Si enim homo ad imaginem & similitudinem Dei factus, in sue nature honore mansisset, neque diabolica fraude deceptus in lege sibi posita deniq; Creator mundi creatura non fieret, neque aut sempiternus temporalitatem, neque aequalis Deo Patri Filius Deus formam serui, & similitudinem carnis peccati assumeret.

Athanasius sermone 3. contra Arianos: cur filium Dei (inquit) oportuit carnem gestare? Necessitas quippe, indigentiaque hominum anterior est quam illius natiuitas: qua sublata, carnes non induisset. Et mox ex scripturis colligit venisse in mundum, ut saluum faceret hominem, qui perierat.

Nazianzenus oratione quarta de Theologia: que causa nature humana suscepta, quam nostra gratia, & nostra salus?

Bernardus in sermone de Vigilia Natiuitatis: Quare filius Dei factus est homo, nisi ut homines faceret filios Dei? Item. Propter peccatum filius Dei venit, ut ex scripturis perspicue constat, Matthaei quidem. ca. 18. & Lucę. 17. dicitur: Venit filius hominis quare, & saluum facere, quod perierat. Ioann. 3. Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam eternam. Matth. 9. Non veni vocare iustos, sed peccatores. Paulus quoque ad Galat. 4. Nisi Deus filium suum factum ex muliere, ut eos, qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. 1. Tim. 1. Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere. Nec verò firma, & solida ratio ne caret hæc sententia. Nam si filius Dei non erat cum carne venturus, ergo totus ille primi hominis status integer mansisset ex vi diuini decreti, quo illum ante constituerat. Merita item Christi sunt merita redemptoris: at peccato & lapsu Adæ sublato, saluaque eius innocentia, & integritate nature, quam redemptione, & reparatione genus humanum eguisset? sed tota primi hominis institutio fuit ante peccatum, ergo ante reparationem, & redemptionem præuisam.

At enim contra hæc, multa obijci possunt: Pri-

imum ex Hugone libro primo de Sacramentis parte octaua, capitulo undecimo, ubi ait: Omnem gratiam ab initio mundi collatam hominibus, acceptam fuisse ex meritis Christi. Respondeo, Hugonem, ut annouit Aegidius, eius opinionis fuisse (quam supra refutauimus) primum hominem antequam peccaret, gratiam minimè accepisse, ut mirum non sit, id dixisse Hugonem: aut fortassis dixit, ab initio mundi; hoc est, à lapsu primi hominis, qui contigit initio mundi. Secundo, obijciunt sanctum Thomam, qui ait Christum Dominum habuisse gratiam tanquam vniuersale principium in genere iustorum, & alio in loco ait, eum habuisse gratiam, ut vniuersale principium gratificationis in humana natura. Respondeo, satis esse, si dicamus Christum habuisse, tanquam generale principium totius gratiæ, de qua scripturæ loquuntur. Scripturæ verò gratiam Christi aperte prædicant, fuisse gratiam redemptoris, & proinde omnis gratia post lapsum Adæ in homines collata Christo referenda est accepta, tanquam vindici ac totius humanæ libertatis assertori. Tertio, obijciunt: Gloria cœlestis, quæ primus homo nunc fruitur, est ex meritis Christi: sed ea respondet meritis, & beneficijs Adæ ante lapsum eius, quæ per penitentiam reuixerunt: ergo eiusmodi merita fuerunt etiam per Christum; Respondeo, Merita Adæ, quæ fuerunt ante peccatum, ut postea reparata & restituta per penitentiam, vim suam & efficacitatem habuisse à Christo, & eiusmodi meritis recuperatis respondet in patria cœlesti, felicitas quam adeptus est Adam: at verò eadem merita absolute, & simpliciter, quod attinet ad eorum substantiam, accepta, non fuerunt ex Christo: quod est dicere, Penitentia Adæ orta est ex Christi meritis, & proinde reparatio meritorum, quæ per peccatum erant amissa: at verò quod ante peccatum primus homo meruerit, non fuit per Christum, quoniam meruit ex gratia adoptionis, quam Dei beneficio susceperat. Quod si urgeas; Prima gratia quam Adamus accepit ante peccatum, erat prædestinationis effectus: ergo fuit ex meritis Christi. Respondeo, Christum Dominum esse quidem prædestinatorum omnium primum, idque Synodus Tridentina definit session. 6. cap. 7. quotquot enim homines sunt prædestinati, ex Christi Domini meritis prædestinationem acceperunt: at prima gratia Adæ ante peccatum, licet fuerit effectus cuiusdam prouidentia diuinæ singularis, non tamen prædestinationis ipsius: nam si in eo vitæ statu, & conditione mansisset, vnà cum alijs iustis aliunde prædestinatus fuisset, quàm ex meritis Christi. Quarto, obijciunt illud Apostoli ad Ephes. 1. Benedixit (inquit) Deus, & Pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestibus, in Christo. Item ad Coloss. 1. Qui est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creature: quoniam in ipso condita sunt vniversa in cælis, & in terra: & ipse est caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens, quia in ipsa complacuit omnem plenitudinem inhabitare, & per eum reconciliare omnia in ipsum: Ioann. 1. Plenum gratiæ & veritatis; de plenitudine eius nos omnes accepimus: Respondeo, Scripturas sæpè intelligi, & explicari debere per alias scripturas: & quia

S. Tho. 3. p. 9. 7. art. 9. & art. 11. S. Tho. 3. p. 9. 7. art. 11.

in alijs locis, vt dixi, perspicue legimus gratiam Christi, fuisse redemptoris & reparatoris, ideo cum scripturæ aiunt à Christo nos esse repletos omni benedictione spiritali, intelligendum est de nobis omnibus per primum Adæ peccatum lapsis: Item Christus vt homo, omnium prædestinatorum est primus, nec vllus est nisi meritis ipsius prædestinatus, etiam Adamus ipse: reconciliauit item omnia Christus, quia nimirum lapsam genus humanum erexit, mundum peccato perditum reparauit. Quintò, quidam arguunt: Primus homo ante lapsum Christi venturi fidem habuit: nã Genes. 2. dixit: hoc nunc os ex ossibus meis, &c. quod Apostolus Ephe. 5. interpretatur, de Christo, & Ecclesia sponsa cum illo coniuncta. Respondeo, Primum hominem iustitiam, & gratiam accepisse per fidem, spem, & charitatem in Deum, postea verò habuisse fidem Christi venturi: nam est illi Christi aduentus diuinitus patefactus, nõ tamen sui peccati casus. Sexto, arguunt ex S. Thoma, qui secunda secunda quæst. 2. artic. 7. ait Adamum habuisse fidem in Christum, vt in suæ gloriæ consummatorem: ergo habuit fidem in eum, vt Auctorem suæ iustitiæ, & gratiæ: nam gratia est ius gloriam consequendi. Respondeo, hoc ideo dixisse S. Thomam, quia Adamus non erat gloriam consequenturum nisi per Christum: at verò gratia quæcunque sit illa, est ius consequendi gloriam tamen non fit per Christum accepta. Adam igitur ante lapsum habuit gratiam, & non per Christum, & proinde habuit ius adeundi gloriam sine Christo: sed postea cognouit, & verè credidit se adepturum gloriam per Christum, quia per ipsum recuperaturus erat gratiam ob peccatum amissam, in qua deinde per Christi merita perseveraturus erat. Septimò, obijciunt: Quod est honoris & dignitatis, tribuendum est Christo Domino, ergo gratia innocentie primo homini data, accepta referenda est Christo. Respondeo, tribuendum Christo quicquid est dignitatis, dummodo rationi naturali euidenter non repugnet aut scripturis: at in scripturis, vt ante iam dixi, gratia Christi est redemptionis, reparationis, reconciliationis; ergo omnis gratia post primum peccatum generi humano concessa, per Christum est, non alia ante peccatum.

Secundò quæritur, An Adamus acceperit iustitiam originalem per proprium voluntatis actum, ad eam sese preparandam? Theologi, qui senserunt primum hominem in sua creatione iustitiam originalem, sine gratia adoptionis accepisse, postea verò gratiam: videntur significare cum iustitiam originalem sine vlla ad eam præparatione accepisse, gratiam verò sua ipsius præparatione, quia illam simul cum natura suscepit, hanc verò non nisi ipse sua consentiendo. At verò qui cum sancti Thomæ sentiunt, iustitiam originalem non fuisse habitum re, & substantia à gratia distinctum, pariter docent primum hominem iustitiam simul, & gratiam per propriam præparationem accepisse, non sine illa. Discipuli nihilominus sancti Thomæ in hac controuersia secum ipsi dissentiant, dum quidam eorum opinantur Adamum, sine vllò proprio consensu, & actu suscepisse, id quod tradidit Sotus; alij verò consent per propriam præparationem accepisse,

quorum quidem opinio sancti Thomæ doctrinæ magis accedit, quippe qui manifestè docet primum hominem accepisse gratiam consentiendo, quod est operando per actus fidei, spei, & charitatis vnã cum Deo eam infundente, & hoc magis approbo: nam primus homo iustitiam, & gratiam adeptus est, non in modum paruulorum, qui baptisate abluti gratia, & charitate donantur: sed adultorum more, qui consentientes, ad diuinam gratiam, iustitiam, & amicitiam per cordis poenitentiam restituntur. Quæres, qui fieri potuerit vt primò creationis momento, Adamus simul naturam, iustitiam & gratiam suscepit, & quòd amplius est, eodem planè temporis puncto actus fidei, spei, & charitatis ediderit: res enim prius natura subsistunt, quàm operentur. Respondeo, hæc omnia vno, & eodem temporis momento fieri potuisse, neque enim vlla est repugnantia, si simul cum natura, iustitia, & gratia conferantur, & res, quæ vno temporis articulo agunt, possunt eodem quoque temporis puncto, quo incipiunt esse, operari: sol enim & astra primo suæ creationis momento terras suo lumine compleuerunt: & satis est, si res prius natura, & causa existant, quàm operentur. Obijcies deinde; Primus homo nequiuit liberè contentere, nisi præcedente rationis consultatione, consultatio autem præterquam in tempore non fit. Respondeo, consultare nos in rebus dubijs, non autem in perspicuis & certis. Vnde, primo creationis momento, primus parens consultatione minimè indiguit, quia id, in quod mentem, & animum intendit, Deus vt certum proposuit. Totus igitur status atque progressus primi hominis in creatione, si non temporis, sed naturæ ordo spectetur, ita se habuit: Prius ille naturam cum suis omnibus viribus, facultatibus, & dotibus suscepit: Deinde, Conditori Deo per peculiarem suam opem & supernaturalem vocanti, & excitanti, spontè, & liberè consensit, & ita gratiam consecutus est.

Tertio quæritur, Quanam in animæ parte & facultate primus parens iustitiam originalem acceperit. Quattuor sunt opinioniones. Prima est eorum, qui (vt prædixi) senserunt, iustitiam originalem non fuisse re, & substantia vnum habitum, sed omnium virtutum collectionem; & proinde fuisse in multis hominis facultatibus, in quibus virtutes reponuntur, scilicet in ratione, voluntate, & appetitu sensus; quam opinionem supra diximus à quibusdam iudicari probabilem. Secunda opinio est Durandi assertis partim in appetitu sensus fuisse, partim in voluntate. Videtur enim constituere duos habitus, qui ad iustitiam originalem pertinebant, vnum in voluntate, suo imperio mouentem hominem: alterum in appetitu sensus, ductum rationis, & mentis sequenti: ita vt iustitia originalis fuerit duorum habituum complexio. Tertia sententia est Scoti iustitiam originalem in voluntate ponentis: quia putauit esse vnum habitum in fusum, quo operaretur homo, quod iustum est, & æquum iuxta rationis præscriptum. Postrema sententia est sancti Thomæ 1. 2. q. 83. art. 2. ad 2. Alber. 2. dist. 31. art. 3. ad 5. dicentium, iustitiam originalem in ipsa animæ substantia fuisse, quoniam rati sunt gratiam, & iustitiam origina-

Alex. p. 2.
q. 90. m. 1.
a. 1. & Bo-
na. 2. d. 29
ar. 2. q. 2.

Sot. li. 1. de
nat. et gra.
cap. 5.

S. Thomæ
q. 91. m. 1.
ad 1.

Dur. 2. dist.
20. q. 1. ad 4.

Scot. 2. dist.
29. q. 1.

originalem esse vnum, & eundem habitum, gratiam autem ipsi in anima constituunt, quamuis alij in certa aliqua anime parte, & facultate. Nos verò cum S. Thoma, & Alberto sentimus: nam supra tradidimus, iustitiam originalem, nò esse habitum à gratia re, & substantia diuersum, & hoc cum S. Thoma docuimus. Septimo verò libro cù eodem S. Thoma docebimus, gratiam esse habitum re, à charitate distinctum, & in ipsa anima inhaerentem; & proinde si iustitia originalis est idem habitus in anima constitutus, nec mirum hoc est: nà iustitia originalis, fuit donum naturæ datum, ac proinde fuit in ipsa animæ natura repositum: Quâuis dicere quis posset, non fuisse naturæ donum, ideo quod in ipsa animæ natura fuerit exceptum, sed quod fuerit toti generi humano in primo parente diuina liberalitate concessum. Deinde, iustitia originalis reddebat totum hominem iustum & rectum: ergo in ipsa animæ substantia sedem habebat. Video posse facile responderi, iustitiam originalem fuisse habitum ad iustè beneque operandum, & proinde in voluntate constitutum, quæ est iustè & benè agendi facultas: & ita probabilis est Scoti sententia, iustitiam, in voluntate ponentis: sed mihi magis sententia S. Thomæ probatur.

Quartò queritur, An per quocunque lethale peccatum iustitia originalis, sicut & gratia foret amittenda? Ambrosius Catharinus asserit, Primo, iustitiam originalem fore solum amittendam per esum fructus arboris interdicitum: at verò gratiam quocunque lethali crimine perdendam. Secundo, Euam ante esum veriti fructus voluntate, & affectu peccasse, & gratiam amisisse, sed non statim iustitiam originalem: quia (inquit) ante Adæ peccatum non erubuit. Tertio, pari ratione, Adamum prius affectu, quam opere peccasse, & ante esum fructus gratiam quidem, non tamen iustitiam originalem perdidisse, non enim erubuit, donec fructum comedit. Quartò, inquit Catharinus, idem futurum fuisse in quibuscunque posteris, si Adamus iustitiam originalem conseruasset, nam qui ex posteris eius deliquisset, cum gratiâ amissurum, non iustitiam originalem. Hæc Catharinus, & ante eum Lyran. in Gen. cap. 3, tradiderat, Euam ante peccatum Adæ amisisse gratiam, non iustitiam originalem. Hoc idem Abulencius cap. Gen. 97. immò Burgenus docet fuisse esum fructus interdicitum, non autem cupiditatem, & voluntatem eadēdi. Sed hæc omnia pugnant cum communi Scholasticorum doctrina, ut rectè Maior annotauit. Nam etsi Theologi inter se dissentiant: quibusdam opinantibus iustitiam originalem, & gratiam esse duos habitus, re, & substantia diuersos, & iustitiam prius esse collatam, quâ gratiam, alijs verò afferentibus fuisse vnum, & eundem habitum, aut saltem duos, ita tamen, ut iustitia fuerit cum gratia coniuncta, & connexa, tanquam cum causa & principio, ex quo promanabat: omnes tamen conueniunt in hoc, quòd lethale peccatum qualecunque sit, sicut cum gratia pugnat, quam tollit, sic etiam cum iustitia originali: quoniam status hominis cum iustitia originali, est status in innocentia, & integritate natu-

re. Innocentiæ verò status is est; cum quis nunquam peccauit, & in integra, quam semel accepit, natura perseverat; innocens est, qui nunquam cecidit. Quare quemadmodum fieri nequit, ut virgo, quæ est corrupta, in virginitate permaneat: sic esse non potest, ut qui semel deliquerit, perseueret in innocentia: & ut virgo corrupta potest per veram cordis poenitentiam, mentis castitatem recuperare, non tamè virgineam corporis integritatem: sic innocens, qui per peccatum innocentiam amisit potest quidem per veram cordis poenitentiam, postea Dei beneficio, ad diuinam gratiam; cum cæteris virtutibus comitibus charitatis restitui, non tamen ad innocentiam. Nec in hac vita morali amplius originalis iustitia, quæ Deo hominis mentem plerè subijcit, recuperatur, quoniam ut supra tradidimus, licet ea fuerit idem habitus re, & substantia, qui gratia, id tamen erat, quatenus cum iustitia originali coniungebatur omnium virtutum chorus, & comitatus; & singularis Dei prouidentia, protectio, atq; custodia ad bonum profequendum, repellendumque malum. Quod si Eua, & Adamus dum erant innocentes & integri, nihil de nuditate sua erubuerint, id factum diuino consilio est, nimirum ut eorum obedientia probaretur, hoc idem Maior, & Caietanus prodidere. Obijciat, scripturam solum ob esum fructus, tanquam poenam, mortem proposuisse: ergo non quocunque peccato lethali iustitia originalis erant amittenda. Respondeo, ex supradictis, mortis comminatione fuisse explicatam, quoniam Deus fructum arboris interdixerat homini, nihilominus tamen quocunque lethale peccatum, quod fecisset Adam, mortem ei, & interitum corporis allaturum foret.

Quintò queritur, An gratia Adæ cum iustitia originali data, eum redderet filium Dei, adoptione. Aliquorum fuit opinio, iustos veteris testamenti homines, non fuisse filios Dei adoptione, quoniam hoc videtur esse proprium gratiæ Evangelicæ: nam Ioan. 1. dicitur: *Dei eis potestatem filios Dei fieri, & 1. Ioan. 3. videri qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filij Dei nominemur & simus:* ad Rom. 8. *Non accepistis spiritum seruitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus Abba, Pater;* & Galat. 4. *Vbi venit plenitudo temporis, misit DEVS filium suum, factum ex muliere, factum sub lege, ut adoptionem filiorum reciperemus; & paulò post: Misit DEVS spiritum Filij sui in corda vestra clamantem Abba, Pater. Itaque iam non est seruus, sed filius.*

Attamen dubitari nulla ratione potest, nec debet, quin iusti veteris testamenti homines, filij Dei, & fuerint verè, & nominati sint: nam gratia, hoc ipso, quòd talis est, cum Deo hominem charitate, & amore coniungit, & copulat; tribuit ius ad gloriam & hæreditatem cælestem, & proinde diuinæ naturæ consortem eum reddit, & bonorum cælestium hæredem. Preterea ad Rom. 9. de illis dicitur, *quorum est adoptio filiorum,* & Isai. 1. de tota Israelitica gente, *filios enutriti,* & exaltaui; & in Exodo. *Filius meus primogenitus Israel;* & in Psalmo, de magistratibus ac cæteris principibus, qui terras ac plebes sibi commissas gubernant, tanquam DEI vice fungentes dicitur: Ego

Mai. 2. dist. 30. q. 1. Cath. in Genes. ca. 3.

Catharin. in Gen. ca. 3. Gen. 2.

Burgen. in additum. ad Ly. c. 3. in Gen. Mai. 2. dist. 30. q. 1.

Exod. 4. Psal. 82.

tur: Ego dixi *Dij estis, & filij excelsi omnes*. Paulus item ad Galat. 4. *Quanto tempore (inquit) heres paruulus est, nihil differi a seruis, &c.* ad Rom. 8. de omnibus iustis ad cœlestem gloriam electis, in vniuersum ait: *Quos præsciuit & prædestinauit, &c.* **Obijciēs primò,** Cur ergo lex vetus vocatur lex timoris, lex seruorum, non autem filiorum? **Respondeo,** dictam esse legem timoris, quia cum lata est, populum metu perculit, & pœnas in reos constituit. Pari ratione, dicta est lex seruorum, quia metu pœnæ magis quam charitate seruabatur, nec vi & substantia sua gratiam, & charitatem conferebat: lex verò Euangelica, est, & dicitur lex amoris, quia per eam Spiritus sanctus, qui est fons & origo gratiæ, & charitatis nobis datur, per quem ex charitate seruatur. Dicitur quoque lex filiorum, quia per eam gratia, & charitas conferuetur, quâ tamen lex vetus non præstabat, sed significabat. **Deinde obijciēs veteres Patres Chrylostomum, Cyrillum, Ambrosium, & alios tradidisse, iustos veteris testamenti homines, non fuisse filios veritate, & re ipsa, sed typo, & figura.** Sic Chrylostom. ad Rom. 8. in illa verba, in quo clamant *Abba, Oecumen. ibidem.* Theophylact. Ioann. 1. Illis verbis, qui non ex sanguinibus, Cyrill. in Ioann. lib. 1. cap. 14. Ambros. Galat. 4. in illa verba, *quoniam autem estis filij Dei.* **Respondeo,** id ideo sanctos Patres docuisse, quò significarent, eos iustos, ex vi, & substantia scriptæ legis gratiam non suscepisse, sed ex fide, & meritis Christi. **Denum opponēs, in nouo testamento sæpe dici Christum Dominum dedisse credentibus, vt filij Dei sint.** Item Christum Dominum sacramenta instituisse, inter quæ, Baptisma regenerat homines; tum tamen scripta lex nullum habuerit regenerationis sacramentum; **Respondeo,** Christum regni cœlestis ianuam patefecisse, & proinde per ipsum modò patere ad hereditatem cœlestem aditum, qui erat ob peccatum penitus interclusus. Dedit itaque potestatem, vt filij Dei sint, qui credunt in ipsum viua fide per charitatem operante, quoniam iusti nunc decedentes, in hereditatem, & regnum cœlestem, solum corporibus recipiuntur; cum tamen olim non in cœlum post mortem euolarent, sed in imis terræ locis detinerentur inclusi vsque ad aduentum Christi, qui inde eos tandem erutos liberaret. **Præterea lex Euangelica constat Regenerationis sacramento, quia Baptisma Christi Domini institutione vim habet, qua homines renascitur in Christo; at verò ante Christum nullum fuit sacramentum quod eiusmodi virtutem haberet, quia præter legis & antiquæ sacramenta, & sacrificia nequaquam vi, & substantia sua, sed ratione fidei in Christum venturum iusticiam, & gratiam conferebant, & proinde homines renascebantur: non aliquo illius legis sacramento, sed meritis Christi participatis per fidem quam illi in sacramentis typicè, & adumbratè profitebantur.**

Cap. XXXIV.

Quot & quinam fuerint iustitiæ originalis effectus.

Dur. 2. dis.
29. q. 2.

P R I M O queritur, An primus homo simul cum iustitia originali omnes virtutes acce-

perit? Durandus negat omnes virtutes morum accepisse, quoniam ea (inquit) aut versantur in malis purgandis, & depellendis, aut in affectibus refrenandis, & coercendis: sed in eo vitæ statu nulla mala fuerant propulsanda, cum à malis omnibus primus homo immunis esset & liber: nec fuerant affectus animi cohibèdi, cum nullis plagæ foret obnoxius. Quare solum iuxta Durandū, cum iustitia originali susceptæ sunt virtutes Theologicae, & morales, quæ non versantur in malis fugandis, vel in animæ perturbationibus reprimendis, sed in cæteris vitæ humanæ officiis, & actionibus. S. Thomas apertè docet Adamum, cum iustitia originali suscepisse omnium virtutum moralium habitus: cuius sententia communi Scholasticorum consensu recipitur. Augustinus in conatione ad Catechumenos, contra Iudæos, Paganos & Arianos, & refertur de Poenitentia dist. 1. ca. Deinceps, ait: *Cum de non videret hominem à Deo factum ex limo terre ad imaginem eius, quâ iustitia ornatum, temperantia compositum, charitate circumdatum, &c.* Damascenus item libro 2. Fidei orthodoxæ ca. 12. tradit hominem esse factum à Deo omni virtutum genere exornatum: Præterea Augustinus, Prosper, Fulgentius ac cæteri Patres planè docent esse conditum hominem rectum, iustum, sanum, & integrum, quique posset, si vellet, omne bonum præstare. **Quare dicere oportet cum iustitia originali collatas esse in Adamum progenitorem nostrum Theologicas virtutes, dona Spiritus sancti, & virtutes morales: Et proinde cum habuisse plenam rerum agendarum scientiam, facultatem, & virtutem.** **Obijciēs, Poenitentiam esse virtutem moralem, nec eam accepisse primum parentem, quoniam poenitentia est odium, & detestatio amissi peccati cum animo, & voluntate satisfaciendi pro iniuria facta Deo:** S. Thom. 1. part. quæst. 95. ar. 3. & Rich. 4. dist. 14. ar. 3. quæst. 2. censent Adamum etiam habitum poenitentis, & misericordis, non tamen actum accepisse, quoniam etiam non peccauerit, prænouerat tamen Deus futurum eius peccatum, & genus humanum malis & miseriis contracturum: unde si innocentia statum semper conseruasset, opera poenitentis, misericordis, & patientis, non fecisset, quia mali non essent, quæ pateretur, sed quoniam potuit peccatum admittere, & ob id in miseriis incurrere & pœnas, ideo habuit virtutes, poenitentiam, misericordiam, & patientiam. **Sed Almainus 4. dist. 14. quæst. 2. ad finem, putat se hoc fundamentum fortiter euertere; quoniam si præuidebatur Adam peccaturus, præuidebatur quoque eo peccato poenitentiam amissurus: quorum igitur ea virtus conferretur, quæ erat per peccatum amittenda? Respondent quidam, cæteras quoque virtutes, quæ vocantur infusæ morales, peccato fuisse deperditas: sed vrget Almainus: ita est: excidit quidem homo ab ijs virtutibus, quæ sunt perpetuæ charitatis, & gratiæ comites: sed illæ datae sunt, quia gratiam in quocumque iusto consequuntur, neque sunt ad peccatum expiandum, sed ad iustum & sanctum hominem reddendum: At verò poenitentia non est absolutè, & simpliciter cuiuscumque iusti, sed hominis dumtaxat suum peccatum admissum detestatis & plangentis, & pro eo satisfacere volentis legitimè, & ab eo, per charitatem confici-**

entiam

S. Thom. 1. p.
95. ar. 3.
Alber. in sum. 14.
2. tra. 14.
9. q. 1. m. 1.
Alex. 1. 2.
9. q. 1. m. 2.
ar. 2. q. 2.

Ioan. 1.